

ki smo ga tako težko čakali, zelo koristen pripomoček ne samo geografom, ampak vsem, ki jih zaradi študijskih, raziskovalnih ali poklicnih razlogov zanima širša problematika stanja in dogajanj v prostoru, ki ga obravnava geografija. V njem se odraža tudi pogled stroke na številna terminološko odprta prostorska in družbena vprašanja, tudi na tista, ki zaradi agresivnosti nekaterih drugih disciplin vsaj v širši javnosti postopoma izgublajo tla pod nogami.

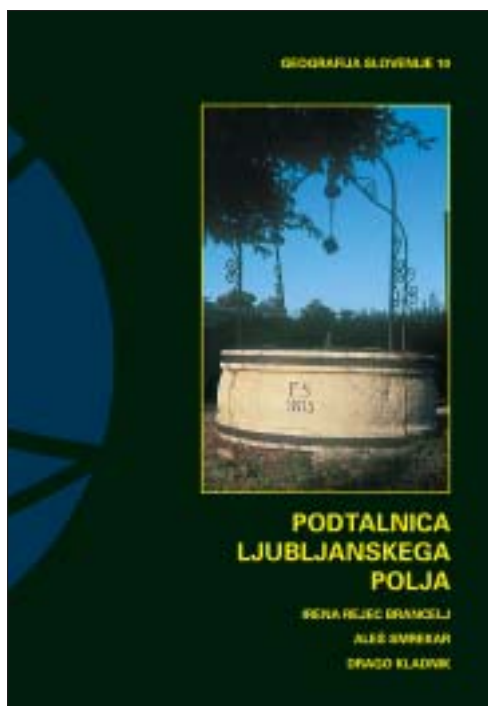
Lojze Gosar

Irena Rejec Brancelj, Aleš Smrekar, Drago Kladnik (ur.):

Podtalnica Ljubljanskega polja

Geografija Slovenije 10

Ljubljana 2005: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 251 strani, 26 preglednic, 145 slik, ISBN 961-6500-68-6

Voda je javno dobro, naša skupna last, zato smo zanjo dolžni skrbeti, jo varovati in ohranjati. Vedno znova se pokaže, da se premalo zavedamo, da so vode kot naravni vir izjemno pomemben, mnogokrat odločujoč razvojni dejavnik v prostoru in družbi, skratka »vir življenja«. Podtalnice v nasprotju z vodo v reki, jezeru ali morju ne vidimo in zdi se, da z njo ni težav. V Sloveniji pa je prav ta voda najpomembnejši vir za oskrbo prebivalcev in dejavnosti. Tako je tudi v Ljubljani. Do nedavna smo menili, da z vodo nimamo težav, pokazalo pa se je, da temu ni tako.

Že več kot stoletje potekajo na Ljubljanskem polju številne raziskave, vendar se odpirajo vedno nova vprašanja in neznanke. V knjigi Podtalnica Ljubljanskega polja so številna spoznanja 27 geografov, geologov, hidrologov, kemikov, kemijskih tehnologov, biologov, geodetov in kmetijcev prvič združena na enem mestu in predstavljena tudi z vidika najnovejših raziskav. Poglavitna prednost te knjige je v izrazito

multidisciplinarnem obravnavanju problema, saj so bile doslej na voljo le posamezne obravnave te tematike, običajno kot sestavni deli zbornikov posvetovanj.

Bogate zaloge podtalnice na Ljubljanskem polju so naravni vir zelo velikega regionalnega pomena, saj oskrbuje z vodo več kot 300.000 prebivalcev. Poleg velike količine so za to podtalnico značilni velika globina, saj je debelina prodnega filtra od 5 do več kot 30 m, intenzivno prenikanje in zelo prepustni krovna in površinska plast. Različno debel prodni filter naj bi podtalnico varoval pred onesnaženjem s površja, vendar rezultati državnega monitoringa kakovosti voda kažejo na onesnaženost z lahkihlapnimi kloriranimi organskimi spojinami, kromom, cinkom, bakrom in ostanki pesticidov. Na Ljubljanskem polju se srečujejo številne dejavnosti, ki v tej pretežno urbani regiji pomembno vplivajo na kakovost podtalnice. Zanje je značilno intenzivno širjenje pozidave (propustne kanalizacije in greznice, rezervoarji za kurilno olje, divja odlagališča odpadkov), razvijanje industrije in obrti (neочиščena odpadna voda, skladišča nevarnih snovi, manipulativne površine), posodabljanje kmetijske dejavnosti (naraščanje porabe mineralnih gnojil in sredstev za varstvo rastlin, širjenje rastlinjakov, intenziviranje živinoreje) in širjenje prometne infrastrukture (nezadostna opremljenost s talno izolacijo in lovilci razlite tekočine). Obremenitve so se v zadnjih letih najbolj pokazale skozi posamezna onesnaženja, ki so bila sicer krajavnega značaja, a s pomembnim vplivom na kakovost vodonosnika. Ta onesnaženja niso obsla niti vodovarstvenih območij v bližini črpališč pitne vode.

Knjiga je opremljena z bogatim kartografskim gradivom, grafikoni in številnimi fotografijami, posnetimi tudi iz ptičje perspektive. Prav priloge dajejo dodaten mik k prebiranju tega zanimivega dela. Različno terminološko pojmovanje istih pojmov v različnih znanstvenih disciplinah je zanimivo rešeno z bogatim terminološkim slovarjem.

Priprava te knjige je nedvomno zahtevala izjemno veliko naporov, še posebej ob dejstvu, da so bile doslej opisane le posamezne, običajno temu rečemo sektorske raziskave in izpostavljeni problemi. Načrtovanje uravnoteženega prostorskega in gospodarskega razvoja na območjih podtalnice v Sloveniji je zapleteno, ker imamo v Sloveniji manj kot 18 % ravninskega sveta, zato so to hkrati območja izredno velikega prepletanja in križanja zelo nasprotujočih interesov. Posebno skrb za ta prostor narekujejo tako Nacionalni program varstva okolja kot tudi zahteve Evropske zveze, na primer v Okvirni vodni direktivi. Poglavitni namen razprav, ki so predstavljene v knjigi, je prispevati k razumevanju pomena poznavanja integralnega obremenjevanja okolja na območjih s podtalnico. Zaradi sodelovanja avtorjev knjige v številnih mednarodnih projektih je razveseljivo tudi pretakanje znanja v širšem evropskem prostoru.

Knjiga Podtalnica Ljubljanskega polja bo nedvomno pomembno prispevala k osvetlitvi in razumevanju problemov podtalnice, pa tudi okolja v širšem pomenu te besede. Pri tem ni dvoma, da nas čakajo v prihodnje tudi številne in zahtevne neposredne naloge in izzivi.

Milan Orožen Adamič

Mesto v objemu voda. Poplave v Celju v 20. stoletju.

Celje 2005: Zgodovinski arhiv Celje, 104 strani, ISBN 961-6448-10-2

Odmevna razstava Mesto v objemu voda, ki sta jo pripravili Bojana Aristovnik z Zgodovinskega Arhiva Celje in Tatjana Kač z Osrednje knjižnice Celje, je organizatorja razstave spodbudila zamisel o koristnosti in potrebi osvetlitve poplav na celjskem mestnem območju in njegovem zaledju z različnih vidikov in področij. Najrazličnejša vedenja o vzrokih in posledicah katastrofalnih celjskih povodnji in možnostih obrambe pred njimi so predstavljene v knjižici. Na svetovni dan voda, 22. marca 2005, je bila v dvorani kina Metropol v Celju okrogla miza o poplavah v Celju v preteklem stoletju združena s predstavitevijo zbornika.

Bojana Aristovnik in Tatjana Kač sta v prispevku Nezadržno čez bregove strug na podlagi zgodovinskih, arhivskih in drugih pisanih virov prikazali povodnji, ki so prizadele mesto še zlasti v preteklem stoletju. Prva zgodovinsko izpričana katastrofalna povodenj je bila leta 270 n. št., ko je deroča Savinja prestavila svojo strugo in porušila nagrobnike rimskega pokopališča v Šempetru v Savinjski dolini.